

Internacionalno Konvencija vash e Hakjanegiri/ Chachipenengi/ Protekcija Sa e Bucharne Migrantongi thaj olengere Familijengere Manushengi/Membrongi/

Kotor I: Kapaciteto thaj Definicije

Artiklo 1

1. I akanutni Konvencija si relevantno/validno/te naj vakerdino vavereder astarindoj kotar akava teksto, vash sa e bucharne migran-tura thaj olengiri familija bizi te dikhel pes olengiri rasa, si mursha vaj dzuvlja, koloro, chib, religija vaj pachaibe, politikano vaj vavereder gindipe, nacionalno, etnikano vaj socialno statuso, nacionaliteto, phuripe, ekonomikani pozicija, barvalipe, si phran-dimo vaj na, thaj javer statusija.
2. Akija Konvencija shaj te ovel validno dzi pe sasto migracijakoro procesi kerdino katar e bucharne migrantija thaj olengiri familija, thaj astarela i vrama/vakti/ kotar e preparacije vash migriribe, dzaibe, tranziteskiri vrama, thaj sasti vrama dzikote von achon ano Them/Phuv/ kote so keren buchi, sa dzi ko momenti kana iranena pes palpale an lengoro Them/Phuv/ kote so trajin/dziven/beshen/.

Artiklo 2

Akale Konvencijaki funkcija:

1. I vorba/lafi/ “bucharno migranti” si vash e manush savo trubuj te kerel buchi, kerel buchi, vaj trubuj te kerel buchi so ka ovel pokimi ano varesavo Them/Phuv/ kote so vov si stranco.
2.
  - (a) I vorba/lafi/ “granicakere bucharne” si vash gasavo bucharno migranto savo trajil/ beshel/dzivel/ an pesko them numa dzal te kerel buchi an majpashutno Them/Phuv/ kotar so sako dzives dzal an buchi thaj avel palpale,

ja palem avel palpale ando Them jakhvar ano kurko/efta dzives/;

(b) I vorba “sezonakoro bucharno” si vash e bucharno migranto kas isi buchi an varesavi sezona, vaj kerel buchi numa jekh kotor e ber-shestar buchi avrijal lesko them;

(c) I vorba “macharno”/”manush savo astarel machen”/ si vash bucharno migranto savo so kerel buchi thaj astarel machen an brodo, savo so si registririmo ano Them kote so ole naj nacionaliteto/naj lesko them/;

(d) I vorba “bucharno an instalacija/than/pashe pajeskiri granica” si vash bucharno mi-granto savo kerel buchi pe gasavo than savo so si teli javere Themeskere jurisdikcije;

(e) I vorba “phirutno buchari” si vash bucharno migranto savo so trajil an jekh them/phuv/ numa trubuj te tradel/phirel/dzal/ ano vaver Them te kerel buchi vash jekh skurto/harni/cikni/ vrama sostar oleskere buchakiri natura si gasavi;

(f) I vorba “projektesko bucharno” si vash bucharno migranto savo so kerel buchi pe jekh specificikani vrama ano vaver Them pe specificikano projekto,

(g) I vorba “specificirimo-bucharno” referir-inela pe bucharno migranto.

(i) Savo so si bichaldino vash varesavi vrama/vakti/ te kerel buchi an vaver Them, vaj

(ii) Savo so si bichaldino vash striktno vrama te kerel buchi sostar si profesionalno, leski buchi si but komercijalno vaj e bucharne isi varesave specijalizirime buchakere kvalitetija; vaj

(iii) Savo so shaj te kerel buchi ande vaver Them sa dzikote trubuj te achol thaj te kerel buchi thaj pal kodo trubuj te dzal avrijal ko-tar o Them, pe momento kana agorel leskiri buchi vaj angleder;

(h) I vorba “korkorutno bucharno” si vash e migranto bucharno savo so kerel buchi thaj korkoro lel lovore/pokimos/ te pokinel sa e trubujimata leske thaj leskere familijake, thaj si manush savo so korkoro arakhljas peske buchi sar so phenel o zakono/kanuni/ ano Them kote so kerel buchi thaj naj mamuj leste. Gasave haljovipa si mashkar e duj Thema vaj o manush shaj korkoro te arakhel peske e buchori.

Artiklo 3

Kodi Konvencija naj vash e:

(a) Manusha save so keren buchi vash e internacionalno organizacije thaj agencije, vaj vash e manusha kolenge dije buchi javera Thema, thaj kaskoro statusi si regulirimo pali e internacionalno zakono/kanuni/ vaj varesavi internacionalno phangli vorba/haljovipe/kontrakto/;

(b) Manusha savenge/kaske/ olengoro Them dijas vaj arakhlas buchi avrijal peskiri teritorija pe varesave peskere programura vaj programija kerdine ki kooperacija, thaj save so bucharen palo lengo kontrakto nashti te dikhen sar migrantno bucharne;

(c) E manusha save so trajin/dziven/ thaj kerel buchi avrijal lengo Them sar investiture/manusha so keren investiribe/;

(d) E nashle thaj hasardine manusha avrijal pengo them saven so naj protektiribe katar e relevantno interacionalno instrumentura kotar o Them kote so si, vaj kotar o Them kolestar nashline;

(e) E studentura thaj e trenerura;

(f) E manusha save so keren buchi pe instalacije pe paja kote so naj olen shajipe te len permiso kotar o Them vash savo keren buchi.

Artiklo 4

Vash kodi Konvencija teli e vorbi “e familijakere dzene/membrura/” si vash e persone save so lije/phrandinge pes/ vash migrantno buchari vaj si pe relacija, dzaindoj pal o kanuni/zakono/, so si but pashe dzi pe phrandin. Thaj olengere chavore ja palem javer pashi familija sar so haljovena e duj Thema mashkar pende.

Artiklo 5

Vash kodi Konvencija, e migrantno buchara thaj e membrura olengere familijendar:

(a) Si dikhline sar dokumentirime, vaj ande regularno situacija si autorizirime te khuven andre/ando them/ te ahoven thaj te ikeren pengere aktivitetura ano Them kote so arakhline buchi thaj kodo si kotor katar e agrimento so isi e Theme;

(b) Si dikhline sa bidokumentirimen, vaj si pe na-regularno situacija te na pherge e kondicije save si phendine ano subparagrafo (a) kotar kodo artiklo.

Artiklo 6

Vash kodi Konvencija:

(a) I vorba “Them kotar aven” phenel kodo Them kote so e manushes isi nacionaliteto;

(b) I vorba “Them buchake” phenel kodo Them kote so o migrntno bucharno kerel varesavi buchi thaj kodole buchake si pokimo;

(c) I vorba “tranzitosko Them” phenel kaj kodo si Them kotar so o bucharno phirel/dzal/ kotar pesko Them ano Them kote so kerel buchi vaj o them kotar so nakhel te dzal peske Themestar kote so kerel buchi an pesko kherutno Them kote so trajil/beshel/dzivel/.

Kotor II: Na-diskriminacija Respektosar pe Hakaja/Chachipena/

Artiklo 7

Sa e Thema hemime, dzaindoj pal e internacionalno instrumentura vash e manushikane hakaja/chachipena/, trubuj te respektirinen thaj te sigurinen sa e migrantno bucharnenge thaj olengere familijenge an lengi/pengi/ teritorija te den olenge sa e hakaja sar so phenel/vorbil/vakerel/ pes an kodi Konvencija, bizi te dikhel pes kotar savi rasa aven e manusha, olengoro koloro, chib, religija vaj pakhiv, politikako vaj vaver gindipe, nacionalno, etnikano vaj socialno statusi,

nacionaliteto, bersha/phuripe/, ekonomikani pozicija, baravalipe, si phrandime vaj na, bijandipe ja palem javer statusi.

Kotor III: Manushikane hakaja Sa e Migrantno Bucharnenge thaj manushenge kotar olengere Familije

Artiklo 8

1. E migrantno bucharnen thaj olengere familijen isi hakaj te ikljon kotar savo te ovel Them, thaj vi kotar olengo Them. Kodo lengo hakaj nashti te ovel subjekto pe savi te ovel restrikcija thaj na numa avrijal e restrikcije so si phendine/vakerdine/ zakonesar/kanunesar/ thaj si mamuj o nacionalno siguriteto, pacha ande thema, manushengo sastipe, moralne/etikane/ normi, vaj mamuj e hakaja thaj slobodije e javere manushengi, sar so si aba phendino/vakerdino/ ani Konvencija.
2. E migrantno bucharnen thaj e manushen olengere familijendar trubuj te ovel hakaj/chachipe/ te iranen palpale an lengo Them kotar so aven.

Artiklo 9

E migrantno bucharnengo thaj olengere familijengo hakaj/chachipe/ vash dzivipen trubuj/musaj/ te ovel protektirimo zakonesar/kanunesar/.

Artiklo 10

Nijekh migrantno bucharno vaj e manusha kotar oleskiri familija shaj te ovel subjekto vash tortura, bilacho, vaj bimanushikano de-gradiribasko tretmano vaj dukhavibe.

Artiklo 11

1. Nijekh migrantno bucharno vaj leski familija trubuj te oven ikerdine sar sklavura/robura/ vaj te keren buchi bilovengo.
2. Nijekh migrantno bucharno vaj e manusha kotar leski familija trubuj/musaj/ te keren buchi zorasar upri lende.

3. O paragrafo kotar o artiklo 2 nashti te ovel achadino, pe Thema kote so o phanglipe si pashe phanglo phare buchasar sar kompenzacija vash kerdino kriminalo, vaj kodo te kerel pes kotar e kris savi so naj la gasavi kompetencija.

4. Vash kodo artiklo e vorbi “keribe buchi zorasar” nashti te lel:

(a) Savi te ovel buchi vaj serviso savo so naj pashe dzi pe artiklo 3 kodole artiklostar thaj savo si vash e manusha save so phangle dzindoj palo o zakono nashti kerel buchi zorasar;

(b) Savo te ovel serviso so ka sikavel pes urgentno thaj si mamuj e komunitateskoro lachipen;

(c) Savi te avel buchi vaj serviso save keren kotar katar e civilne obligacije, sar so si phendino ano Them.

Artiklo 12

1. E migrantne bucharnen thaj olengere familijengere membron, trubuj te ovel o hakaj/chachipe/ slobodne te gindin thaj slobodne te sikaven pengi religija. Kodo hakaj lel vi e slobodija von korkore te phenen pengi religija thaj te shaj te sikaven kodo an pengo privatno vaj publikano dzivdipe, te shaj te praktcirinen kodi pengi religija thaj te sichon pe late.

2. E migrantno bucharno thaj olengere familije nashti te oven teli savi te ovel presija savi ka limitirinel olengiri slobodija te phenen pengi religija vaj pakhiv.

3. I slobodija te sikaven korkori peski religija shaj te ovel limitirimi numa te si mamuj, sar so phenela o zakono, o publichno siguriteto, sastipe vaj moralo pe fundamentalene hakaja javere manushengi.

4. E Thema dzindoj pal kodi Konvencija trubuj te len respekto pe dadengo hakaj te sikaven pengere chaven pe religija savi so von khamen thaj e Thema trubuj te sigurinen kaj lengere chavoren ka ovel religijaki thaj etikani edukacija pe savi khamen e migrantno bucharnengere familije.

Artiklo 13

1. E migrantne bucharne thaj olengere familijen trubuj te ovel hakaj te ikeren pesko gindipe bizi varekon vaver te kerel upri lende influenza.
2. E migrantne bucharnen thaj olengere familijen trubuj te ovel slobodija pe ekspresija; kodo hakaj si vash e slobodija te roden, te len thaj te hacharen save te oven informacije thaj ideje, bizi te dikhen pes e granice, pe skrinisardi vaj printimi forma trujal e mediumija vaj javer formato.
3. E hakajongo lejbi save si skrinisarde an paragrafo 2 kotar kodo artiklo legarel pesar vi specijalno responsibilitetija. Shaj te oven teli varesave restrikcije, numa kodola restrikcije trubuj te dzan pal o zakono thaj te sigurinen:
  - (a) Respektiribe pe javere manushengere hakaja vaj reputacija;
  - (b) Protekcija pe Themeskoro nacionalno siguriteto, publikano siguriteto, publikano sastipe vaj moralo;
  - (c) Te kerel pes preventiribe pe savi te ovel propaganda vash maripe;
  - (d) Te kerel pes preventiribe pe savo te ovel propagiribe pe nacionalno bikhamipe, rasako vaj religijako bikhamipe so shaj te anel dzi pe diskriminacija vaj violenca/maripen/.

Artiklo 14

Nijekh migrantno buchari vaj manush kotar leski familija shaj te ovel teli bizakoneski interferenca pe lengo privatno dzivipe, familija, korespondencija vaj javer komunikacija, vaj vareko te hutil upral lengi pakhiv vaj reputacija. Sako jekhe migrantno bucharne thaj leske familija trubuj te ovel hakaj pe zakoneskoro protektiribe kotar save te oven atakija.

Artiklo 15

Nijekh migrantno buchari vaj leski familija shaj te crdel pes hakajestar te ovel olen barvalipe (phuv vaj khera) lengo personalno vaj kindo javerencar. Odog, dzaindoj pal o zakono, kote so e migrantno bucharnege ka

kerel pes varesavo bibahtalipe, dzungalipe thaj ka len pes olendar olengoro barvalipe, o Them musaj te del oleske adekvatno kompezacija.

Artiklo 16

1. E migrantno bucharnen thaj olengere familija trubuj te ovel hakaj pe slobodija thaj siguriteto sar persone/manusha/.
2. E migrantno buchara thaj olengere familije trubuj te oven teli efektivo protekcija/arakhibe/ e Themestar mamuj violence, fizikalno dukhavibe, psihikano dukhavibe, kotar save te oven oficijalne manusha, privatno individualcija, grupe vaj institucije.
3. Savo te ovel phageripe pe upre phendine bucha, e migrantno bucharnen thaj olengere familija, isi hakaj te kerel pes procedura sar so phenela o kanuni/zakono/.
4. E migrantno buchara thaj lengere familijengere membrura, nashti te oven subjekto pe individualno vaj kolektivno arbitriribe vaj phanglibe/legaripe pe tamnica/. Khonik nashti te lel lengi slobodija sa dzikote mamuj lende na kerela pes procedura vaj von phagena o zakono.
5. Kana e migrantno buchara vaj vareko olengere familijatar ka ovel phandino trubuj te oven informirime vash e phanglipaski vrama thaj pe chib savi so von hacharen thaj sostar/pe soste/ si phadardine thaj savi dosh isi olen. Sa kodo trubuj te ovel pendino pe chib savi so von mishto hacharen.
6. E migrantno buchara save si phandadine sostar mamuj lende si gindo kaj kerdine varesavo kriminalo, trubuj te oven andine anglal krisari vaj anglal javer manush savo si autorizirimo zakonesar, thaj te astarel pes o krisaribe so shaj majsig. Kodi vrama, dzikote te ikljon anglal kris thaj te krisaren olen, shaj te achon an phanglipe, numa, shaj vi te mukhen olen sa dzikote o krisari chi phenel – si doshalo vaj na.
7. Kana o migrantno buchari si phandadino, si phanglo ani policija vaj ano phanglipe/tamnica/:

- (a) E konzularno vaj diplomacijakere autoriteta kotar lesko Them kotar so avel, vaj o Them savo reprezentuil oleskere Theme, trubuj te den oleske but sig, te rodijas o buchari, informacija pe soste si phandadino;
- (b) E phangle manushes isi hakaj/chachipe/ te komunikirinel upre phendine autoritetoncar. Sako jekh olengi komunikacija savi dzal kotar o phanglo manush dzi pe autoritetija trubuj te ovel thaj te dzal but sig.
- (c) O phanlo manush, so shaj majsig trubuj te ovel informirimo vash sa oleksere hakaja thaj te resel informacija so dzal mashkar e duj Thema. Shaj te kerel korespondencija, thaj te arakhel pes e manushencar kotar sa e relevantno reprezentantura thaj autoritetija, sar vi te kerel aranzhmano vash oleskiri legalno reprezentacija.
8. E migrantno bucharne thaj e membron katar lenge familije saven so si chinvasi olengi slobodija kana ka oven phandine te astarel pes i procedura ano kris, thaj te dikhel pes angleder – si doshale vaj na. Kana ka astarel pes gasavi procedura, olen musaj te ovel asistencija thaj von chi pokinen vash kodo. Te phenas, te na hacharen e themeskiri chib olenge trubuj te del pes translatori.
  9. E migrantno bucharen vaj varekaske kotar lengi familija save so ka oven phandine bidoshako thaj kodo ka sikavel o zakono, trubuj te del pes kompenzacija.
3. Sako migrantno buchari vaj leski familija, save si phandadine ko tranzitno Them, vaj ando Them kote so keren buchi, bashi phageripe statutesko sar migranti trubuj te oven ulavdine kotar e krisisarde manusha, vaj e manusha mamuj kolende ikerel pes krisaripa.
  4. Pe sasti vrama kotar phanglipasko periodi, te si doshale, e migrantne buchara vaj e membrura kotar olengere familije, trubuj te oven teli reformiribe thaj socialno rehabilitacija. E terne/kas naj 18 bersh/ trubuj te oven ulavdine kotar e phure/bare/ manusha, thaj te tretirinen pes sar so phenen lenge bersha thaj legalno statuso.
  5. Dzikote e migrantno buchara si phandadine, olen trubuj te ovel hakaj sar e vavere manushen, te oven vizitime kotar olengi familija.
  6. Pe vrama dzikote jekh migrantno buchari si phandadino e Themeskere autoriteta trubuj te len sama pe problemura saven shaj te arakhen e buchareski romni thaj e cikne chavore.
  7. E migrantno buchara vaj e membrura lengere familijendar save si phandadine ano Them kote so keren buchi vaj ano tranzitno Them, trubuj te ovel olen jekh hakaja/chachipena/sar so isi e manushen save si themeskere manusha pe kodola Thema.
  8. Te si o migrantno buchari phandadino thaj shaj te lel provizija kotar kodo so si phanglo migracijasar, vov chi trubuj te pokinel save vi te oven koshti/love/ pal kodo momento.

Artiklo 17

1. E migrantno bucharen thaj olengere familijenge membron ,save so ka hasaren pengi slobodija, trubuj te tretirinin manushikanes thaj respektosar, sar vi te respektirinel pes olengoro kulturako identiteto.
2. E doshakerdine migrantno buchara vaj membrura kotar lenge familije save si andine ki policija, trubuj te oven ulavdine kotar e javera manusha save so sas krisardine thaj olengoro statusi trubuj te oven sar bikrisisarde manusha. Doshakerde terneder persone trubuj te oven ulavdine kotar e bare manusha.

Artiklo 18

1. E migrantno bucharen thaj e membron katar lenge familije trubuj te ovel hakaj savo si jekh sar e hakaja e themutne manushengo anglal sa e krisa thaj tribunalija. Te sikavdas pes kaj si doshale, sar so phenel o zakono, mamuj lende trubuj te kerel pes krisaripe kotar kris vaj tribunalo save isi zor anglal o zakono thaj te ovel olen jekh tretmano.
2. Migrantno buchara thaj membrura olengere familijendar mamuj save si vazdimo kriminalno dosharipe si bidoshale sa dzi pe momenti kana

olengi dosh naj te sikavel pes ko krisaripe sar so phenel o zakono.

3. Te arakhlas pes kriminalno dosharipe mamuj lende, e migrantno bucharengi trubju te den pes minimum/majcera/ kadala garancije:

(a) Te oven mishto informirime dzi pe detalura pe chib savi von haljojen vash olengiri dosharipaski natura, thaj savi dosh si vazdimi mamuj lende;

(b) Te ovel olen vrama/vakti/ te keren peske preparacija thaj te arakhen peske fishkatori/advokati/ vaj manush so ka ovel olencar ko krisaripe;

(c) Te oven ikaldine angli kris so shaj majsig;

(d) O krisaripe te dzal angli lende, te shaj te len peske legalno asistencija, te oven informirime. Te naj olen shajipen vash legalno asistencija, te del pes olenge informacija kaj odoj kote so shaj, o zakono te del olenge bipokimoski legalno asistencija, fishkari/advokato/.

(e) Dzikote dzal o krisaripe, te si gasave manusha so dikhle lengi dosh, te oven phuchline angli lende thaj te isi e doshakerde bucharen lengere manusha save dikhline kaj von naj doshale, te phuchen vi olen ano krisaripe;

(f) Te ovel olen bilovengi translacija te na hacharen kodi chib pe savi vorbil pes ano kris;

(g) Ma te oven akhardine te vorbin mamuj korkori peske, vaj korkori te phenen kaj si doshale.

4. Te si krisisarde chive saven naj 18 bersh te len pes lenge bersha pe konsideracija thaj te promovirinel pes lengi rehabilitacija.

5. E krisisarde mingrantno bucharen, vaj e membron olengere familijatar save si krisisarde, te ovel hakaj te dzan vi pe majuche krisa, sar so phenel o zakono.

6. Te sikavdas pes kaj pali e krisaki finalno decizija o migrantno buchari si krisardo vash kriminalno aktiviteti, vaj si sikavdino pali e majneve arakhline faktija kaj vov si krisardo bizi dosh, o buchari trubuj te ovel kompenzirimo, sar so phenel o zakono, te sikavdilo pes

kaj pe kodi vrama kana krisisardine les, chi dzanena pes kodola neve arakhline faktija.

7. Nijekh migrantno buchari vaj membro oleskere familijatar nashti vi jekhvar te ovel krisardo vash vareso pe so sasa aba krisisardino; sar so phenel vi o zakono vaj e procedura ando Them kote so kerel pes o krisaripe.

Artiklo 19

1. Nijekh migrantno buchari vaj membro leskere familijatar shaj te ovel doshalo te si varesavo akto vaj omisija savi so na tretirinela kriminalno dosharipe teli o nacionalno vaj internacionalno zakono kana sas kerdino o kriminalno aktiviteti kotar e manush. Vaj, pe kodi vrama kana sas doshakerdo sasa zakono savo phenel kaj trubuj lokheder dosh te lel o krisisardo buchari thaj vi kodo trubuj te lel pes an godzi.

2. Angleder savo te ovel krisaripe mamuj e migrantno buchari, trubuj te lel pes an godzi thaj teli konsideracija, numa nikana dikhibe pe migrantno buchareskoro statuti thaj respekto pe leski permisija buchake.

Artiklo 20

1. Nijekh migrantno buchari vaj membro leskere familijatar shaj te ovel krisisardo numa upral e funda/grundo/ kaj na kerdinas peskere obligacije save ikljon kotar lesko kontrakto.

2. Nijekhe migrantno bucharestar vaj membrostar kotar leski familija nashti te len olengiri autorizacija vash buchako lil/permisija/ numa upral o grundo, upral kodo so vov na phergjas e obligacije so ikljon kotar lesko kontrakto, sa dzikote vov na phagela o zakono vash kodole kontraktoskeri autorizacija.

Artiklo 21

Ka ovel mamuj o zakono sakoneske kon naj autorizirimo thaj naj ole autoriteti, te kerel konfiskacija, te pharavel e dokumentija vash identifikacija, e dokumenton e buchara te phiren thaj te achon ano Them kote so keren buchi. Nijekh autorizirimi konfiskacija

gasave dokumentongo nashti te kerel pes bizi kodo te del pes e manushenge detalno lista, kon lijas lengere dokumentija, soske thaj save dokumentija si lende lestar. Khonik nashti te pharavel o pasaporto e bucharengo vaj var-ekaske kotar leski familija.

Artiklo 22

1. E migrantno buchara thaj olengere familije nashti te oven subjekto vash kolektivno evikcija/paldipe zorasar/. Sako jekh paldipe trubuj te ovel dikhlino individualno.
2. E migrantno buchara thaj olengere familije shaj te oven paldime kotar e Themeskiri teritorija numa pali decizija katar e kompetentno autoriteto thaj dzaindoj palo zakono.
3. Gasavi decizija trubuj te ovel phendini e manushenge pe chib savi von ahaljon/hacharen/. Pal e manushengoro rodipe, te naj skrinisardo vavereder ano zakono, olengi komunikacija trubuj te ovel pe skrinisardi forma thaj te phenel pes sostar lel pes gasavi decizija. E buchara trubuj te oven informirime vash olengere hakaja angleder, vaj pe vrama kana kerel/anel/ pes gasavi decizija.
4. Numa, kana gasavi finalno decizija si andini kotar e zakoneskere autoritetija, e bucharen shaj te ovel hakaj te phenen sostar vov vaj voj, chi trubuj te ovel bichaldini avri temestar thaj kodo rodipe te del pe autoritetija. Kodo nashti te kerel numa kana si e themeskoro siguriteto ando an phuchibe. Kana dela pes gasavo rodipe, e manusha shaj te achon ando them sa dzikote na anel pes nevi decizija.
5. Te si gasavi decizija vash paldipe kerdini thaj o manush si avrijal o them, vash e vrama nakhli avrijal o them e buchara shaj te roden kompenzacija sar so phenel o zakono thaj kaj silen shajipen te aven palpale ano Them kote so keren buchi.
6. Kana trubuj te dzal avrijal o them, e buchare isi shajipen te lel peskere lovore thaj pokimos pe vrama savi vov vaj voj kerdas buchi ko them.

7. Kana avela dzi pe kodo o migrantno buchari vaj membro kotar leski familija trubuj te dzan avrijal o them, olen isi hakaj te roden te dzan avri e themestar pe vaver Them savo so naj lesko bijamutno Them.
8. Kana avela dzi paldipe kotar o them, o migrantno buchari thaj oleski familija na pokinena peskere dromeskere koshti. Varekana shaj te rodel pes olendar te pokinen korkore numa pe lenge droma.
9. O paldipe themestar korkori peske na harnjarela e migrantno buchareneskere hakaja te lel ano pesko them e love, e pokimata, save so chi lijas dzikote kerelas buchi ano kodo the.

Artiklo 23

E migrantno bucharen thaj e membron oleskere familijatar isi hakaj te roden gindipe thaj godzi kotar e konzularno vaj diplomaticno autoritetija olengere Themestar save isi gasave autoritetija ano Them kote so o migrantno buchari kerel buchi. Numa, e bucharesko bijanimasko Them ka ovel informirimo vash sasti procedura thaj o Them shaj te kerel fasilitacija pe sasti procedura.

Artiklo 24

Sakone jekhe migrantno buchare thaj membro oleskere familijatar isi hakaj te ovel prendzardino sar persona anglo zakono.

Artiklo 25

1. E migrantno bucharen trubuj te ovel tretmano savo si pashutno vash sa e themutne manusha vash olengere pokimata thaj buchakere hakaja:
  - (a) Javera buchakere kondicije, sar so si, buteder chasura kerdini buchi, vikendija bizi buchi, pokime bare divesa, siguriteto, sastie, chinavibe e kontraktosko vash e buchi thaj sa e provizije so ikljona kotar o nacionalno zakono thaj praktika;
  - (b) Javera buchakere kondicije, sar so si, minimum bersha vash buchi, restrikcije ani buchi thaj javera kondicije save si an nacionalno zakono thaj praktika thaj si pashe phangle e buchasar.

2. Naj te ovel pala o zakono te derogirindas pes ano privatne kontraktija buchake kotar e principura vash jekh tretmano, sar so si phendino ano paragrafo 1 kotar phendino artiklo.
3. E involvirime Thema trubuj te keren aktivitetura thaj te sigurinen kaj e migrantno buchara naj crdime kotar savo te ovel hakaj, vaj te keren savo te ovel naregulariteto an lengi buchi thaj achovibe ano them. E kompanije so dena olenge buchi trubuj te dzan pali sa e obligacije so avena kontraktostar thaj kodola obligacije te na oven limitirime.

Artiklo 26

1. E Thema prindzaren e migrantno bucharnengere thaj olengere familijengere membrongere hakaja:
  - (a) Te len than ano beshipena vaj te keren aktivitetija pe bucharengere unije vaj javera asocijacije kerdine dzaindoj pal o zakono, thaj te protektirinen pengere ekonomikane, socialne, kulturakere thaj javera interesija sar so phenena e regulative an kodola organizacije;
  - (b) Te oven membrura pe gasave bucharnengere unije vaj asocijacije thaj te ikeren pes dzi pe lengere normative;
  - (c) Te len asistencija vaj azhutimos kotar gasave unije thaj asocijacije.
2. Te na keren pes save vi te oven restrikcije te len pes kodola hakaja, sar so si skrinisardo ano zakono ande demokratikane thema, thaj te ikerel pes o nacionalno siguriteto thaj protektiribe pe javere manushengere hakaja.

Artiklo 27

1. Respektosar vash o socialno siguriteto e migrantno buchara thaj lengere familijengere membrura shaj te len jekh tretmano ano Them savo so isi sa e javera manushen thaj sar so phenena e bilateralno kontraktura mashkar e Thema. O Them kotar so avel o migrantno bucharno thaj o Them kote so vov kerel buchi shaj pe sasti vrama te keren aranzhmanija thaj modalitetija pe gasave norme.

2. Odoj kote so i legislatija/zakono/ chi del e migrantno bucharengere thaj olengere familijengere membrongere olengere beneficije, e Thema trubuj te dikhen e shajipena te den olenge palpale e love so e buchara dinge avri pestar te shaj te len tretmano sar so isi e themutne manushen pe gasavi situacija.

Artiklo 28

E migrantno bucharen thaj olengere familijen trubuj te ovel hakaj te len savi te ovel medicinakiri grizha/sama/ te si pe situacija kana olengoro trajo/dzivdipe/ shaj te ovel teli varesavo risiko, sar so si hakaj sa e javere manushen ando kodo Them. Trubuj te del pes olenge vi urgentno medicinakiri grizha/sama/ bizi te dikhen pes save vi te oven naregularitetija.

Artiklo 29

Sako jekh migrantne bucharneskere chavores isi hakaj vash alav, te ovel registririmo thaj te ovel ole nacionaliteto.

Artiklo 30

Sakone jekhe migrantno bucharneskere chavores trubuj te ovel hakaj te lel edukacija upral e jekhipaskoro tretmano vash sa e nacionalitetija so dziven/trajin/ ande kodo Them. Te shaj te phirel ande kindergarten/ anglal shkola/ institucije thaj e shkoli nashti te limitirinen e chaves sostar isi ole javereder situacija sostar olesko dad numa jekhe vramake ka kerel buchi ano them.

Artiklo 31

1. E Thema trubuj te sigurinen respekto vash kulturakoro identiteto e migrantno bucharnengo thaj nashti te chinaven olengiere kulturakere konekcije e Themesar kotar so e migrantno buchara aven.
2. E Thema trubuj te keren aktivitetija te keren e migrantno bucharengere gasave kulturakere konekcije.

Artiklo 32

Kana ka agorel pes olengoro buchakoro kontrakto ando bucharno Them, e migrantno bucharen thaj olengere familija isi hakaj te legaren pesar palpale ano lengo them sa e love so von kerde, pe drom sar so phenel o zakono ando Thema.

Artiklo 33

1. E migrantno buchara thaj olengere familijengere membrura trubuj te oven informirime kotar olengo Them, kotar o Them kote so kerde dine buchi thaj kotar e tranzitno Them vash e:
  - (a) Hakaja/chachipena/ so ikljon katar kodi Konvencija
  - (b) Sa e kondicije vash olengiri admisija, lengere hakaja thaj olengere obligacije teli o zakono thaj praktika, sar so si ando Them thaj sar so si sa e javera administracijakere formalitetija.
2. E Thema trubuj te den avri kodola informacije te shaj te sigurinen kaj kodo ka kerel pes kotar e kompanije kote so kerde buchi, kotar e bucharengere unije vaj javera institucije. Thaj ovela mishto, kodo te kerel pes ki kooperacija e Themesar kotar so avile e migrantno buchara.
3. Sa kadala informacije trubuj te oven dendine e migrantno bucharengere thaj olengere familijenge bizi te pokinen informacijenge, pe but skurto vrama thaj pe chib savi von ahaljona/hacharen/.

Artiklo 34

Khanchik an kodo koto Konvencijatar nashti te kerel efekti upral zhutipe e migrantno bucharen ma te ikeren pes dzi pe lengere obligacije vash o zakono thaj e regulacije ande savo te ovel tranzitno Them, Them kote so keren buchi, vaj i obligacija te den respekto pe kulturakoro identiteto e manushengo save so trajin/dziven an kodola Thema.

Artiklo 35

Khanchik an kodo koto Konvencijatar nashti te ovel interpretirimo sar involviripe e

regulacijengi ani situacija kana e migrantno bucharen thaj olengere familijen naj dokumentirime vaj si pe na-regularno situacija. Javere rigatar, nashti e themen te ovel stereotipo thaj te na den shajipen vash kondicije pe internacionalno migriribe, sar so si vakerdino ano koto VI kadale Konvencijatar.

Koto IV: Javera Migrantno Bucharengere thaj olengere Familijengere Hakaja save si dokumentirime, vaj si pe Regulirimi Situacija

Artiklo 36

E migrantno buchara thaj olengere familije save si dokumentirime vaj si pe regulirimi situacija ano Them kote so keren buchi shaj te len e hakaja so ka oven phendine ano kodo koto Konvencijatar thaj si pashe dzi pe kodola hakaja phendine ano koto III.

Artiklo 37

Angleder te ikljon kotar pengo them, vaj pe vrama kana nakhen pe Them kote so ka keren buchi, e migrantno bucharen thaj olengere familijen isi hakaj te oven laches informirime kotar olengo Them vaj kotar o Them kote so ka keren buchi vash sa e kondicije vash olengoro ahevibe ano them, kobor ka ovel olengoro pokimos thaj sa e obligacije so von trubuj te keren ando Them vash e olengere autoritetija kolencar shaj te vorbin vash e sa shajutne majodorutne modifikacije pe kadala kondicije.

Artiklo 38

1. E buchako Them trubuj te del zor te autorizirinel e migrantno buchare thaj leskere familija te oven jekhe vramake avrijal bizi te kerel kodo efekto upral e buchareski autorizacija te achol ano them thaj te kerel buchi. Te kerel pes kodo, e Thema kote so e buchara ka keren buchi trubuj te len sama vash e bucharengere specijalne trubujimata thaj obligacije e migrantno buchareski thaj leskere familijaki ande olengo Them kotar so aven.

2. E migrantne bucharev thaj olengere familijen isi hakaj te oven informirime vash e kondicije vash gasavo skurto vramako achoibe avrijal othem.

Artiklo 39

1. E migrantno buchare thaj leskere familija isi hakaj slobodne te phirel ande Themeskiri teritorija kote so ka kerel buchi thaj korkori te lel decizija pe savo than ka trajil/beshel/dzivel/ ando kodo them.
2. E hakaja phendine ano paragrafo 1 kotar kodo artiklo phenel kaj nashti te keren pes save te oven restrikcije, numa kadala so si kerdine zakonesar thaj si vash e nacionalno siguritatoskoro protektiribe, publichno sastipe vaj moralo, vaj te si phagerdine javere manushengere hakaja thaj slobodije, sar vi e javera hakaja phendine ande kodi Konvencija.

Artiklo 40

1. E migrantne bucharen thaj e membron katar olengere familijen isi hakaj te keren pengere asocijacije thaj bucharnengere unije ano Them kote so keren buchi, cilosar te promovirinen thaj te protektirinen pengere ekonomikane, socijalne, kulturakere thaj javera interesija.
2. Nisave restrikcije nashti te chiven pes upral kodola hakaja. Shaj te ovel restrikcija kana kodola hakaja khuvana pes e interesencar pe nacionalno siguriteto vaj e hakajencar thaj slobodijencar so isi e manushen so trajin an kodo them.

Artiklo 41

1. E migrantno buchara thaj olengere familijen isi hakaj te len participacija an publikane bucha an lengo Them, te den pengo glaso thaj te oven elektirime pe elekcije an lengo Them, sar so phenel pes ande legislacija/zakono/.
2. E Thema, dzaindoj pal olengere legislacije shaj te zhutin pe kodole hakajengo praktciribe.

Artiklo 42

1. E Thema shaj te keren vi e procedure vaj te keren institucije trujal savende, vi e duj Thema (kotar so aven thaj kote so keren buchi), ka len sama vash e specijalno trubujimata e bucharnengo, vash olengere aspiracije thaj obligacije thaj te den shajipena e migrantno bucharnenge te ovel olen pengere reprezentantura pe gasave institucije.
2. O Them kote so kerena buchi shaj te kerel fasilicacija, sar so phenel olengiri nacionalno legislacija, ki konsultacija e migrantno bucharnencar, an proceso kana anela pes decizija vash o dzivdipe thaj administracija ande lokalno komunitura.
3. E migrantno bucharen shaj te ovel politikano hakaj ano Them kote so kerena buchi, te si shajipen o Them te del olenge gasavo hakaj.

Artiklo 43

1. E migrantno bucharen shaj te ovel jekh tretmano e javere nacionalno manushencar ano Them kote so keren buchi ki relacija e:
  - (a) Aksesosar/avibasas/ dzi pe edukacijakere institucije thaj servisija thaj javera regulacije so ikljona katar e institucije thaj servisija;
  - (b) Aksesosar dzi pe profesionalno legaripa thaj servisija;
  - (c) Aksesosar dzi pe profesionalno treningo thaj fasilicacija ano institucije;
  - (d) Te aven dzi pe khera thaj te len serviso pe socijalno sheme, sar vi te oven protektirime kotar eksploatacija vash e renta – pokimos vash o kher.
  - (e) Avibe dzi pe socijalne thaj sastipaskere servisija thaj te len serviso pe sheme save keren pes pe kodola umala/areje/.
  - (f) Te aven dzi pe varesave kooperacije, numa save so naj te den olenge javereder migrantno statuso thaj javera regulacije;
  - (g) Aksesosar thaj participacija ko kulturako dzivipen.

2. E Thema (kotar so aven thaj kote so keren buchi) trubuj te keren promoviripe pe kondicije te sigurinen jekh tretmano te shaj e migrantno buchara te len pengere hakaja sar so si vakerdino upreder kot eksti ano paragrafo 1.
3. O Them kote so kerena buchi nashti te kerel prevencija e kompanijake kote so o migrantno buchari kerel buchi, te kerel e bucharneske kher vaj kulturakoro kher. O artiklo 70 kadale Konvencijatar phenel kaj vi o Them shaj te kerel gasave khera te isi legalno than kodoleske.

Artiklo 44

1. E Thema prendzaren kaj i familija si jekh naturalno thaj fundamentalno grupa ande societa thaj trubuj te ovel protektirimi kotar o Them thaj trubuj te lel sama vash save vi te ovel familijakere instalacije.
2. E Thema trubuj te keren aktivitetija save si teli lengere kompeticije te anen khetane e migrantno buchara thaj leskere romnja thaj leskere chavoren save si tikneder thaj naj phrandime (naj len rom vaj romni).
3. O Them kote so keren buchi, pe humanitarno grundo, shaj te lel sama vi vash kodo so skrinisarel ano paragrafo 2 kotar kodo artiklo, numa vi vash e javera membrura katar e migrantno bucharneski familija.

Artiklo 45

1. E membrura katar e migrantno bucharneskere familije trubuj, ano Thema kote keren buchi, te len jekh tretmano sar e javera manusha an kodo Them ki relacija e:
  - (a) Aksesoja pe edikacijakere institucije thaj servisija, subjektoncar katar e admisija rodipenendar thaj javera regulacijencar kotar e institucije thaj servisija kodole umalendar/arejendar/;
  - (b) Aksesoj dži pe profesionalno legaripe thaj institucije treningoske vash e khetanutni participacija;

(c) Aksesoj ko socialne thaj sastipaskere servisura, odoj kote so arakhena pes kadala respektivne sheme;

(d) Aksesoj thaj participiribe ko kulturako dzivdipe.

2. E Thema kote so keren buchi trubuj te keren gasavi politika, kote so shaj e Themesar kotar o buchari avela, te keren fasilitacija pe chavengiri integracija ande lokalne shkolako sistemo thaj te sikljon pe lokalno chib.
3. E Thema trubuj te keren fasilitacija e migrantno bucharneskere chavorengere te sichon vi an pengi dajaki chib thaj kultura, thaj o Them trubuj te kerel kolaboracija kodoleske kana shaj, thaj kobor so shaj.
4. E Thema shaj te den shajipe vash specijalno sheme ande edukacija pe lengi dajaki chib thaj te trubuj, kodoleske te kerel kooperacija e Themesar kotar so aven e migrantno bucharneskere chavore.

Artiklo 46

E migrantno buchara thaj olengere familijengere membrura, dzaindoj pal e legislacija e Themengiri thaj dzaindoj pali e relevantno internacionalno kontraktija thaj obligacije e Themengo, trubuj te regulirinen o eksporto thaj importo e buchengo so e migrantno buchara ka anen vaj ka ikalen kotar e Thema, s thaj pe savi vrama:

(a) Pali ikljoibe kotar pengoj Them vaj kotar o Them kote so keren buchi;

(b) Pali e inicijalno admisija ko Them kote so ka keren buchi;

(c) Kana finalno ikljon/dzan peske/ kotar o Them kote so kerenas buchi;

(d) Kana finalno khuven andre pe Them dzivdipasko vaj ano Them bucharo.

Artiklo 47

1. E migrantno buchara isi hakaj te keren transfero e lovengo, specijalno kodola lovengo so trubuj olenge te den suportoj/zhutinj/ pengere

familijen, kotar o Them kote so keren buchi ko lengo Them kote so trajin/dziven/ vaj ko javer Them. Gasave lovengere transferija shaj te keren pes sar so phenen e procedure kotar e Thema thaj sar so phenen e internacionalno haljovipa mashkar e thema.

2. E Thema trubuj te keren adekvatno aktivitetura te shaj te keren fasilitacija vash gasave transferura.

Artiklo 48

1. Te na avel pes dzi pe duj drom taksengo pokinibe, e migrantne bucharen trubuj te ovel shajipen, kana vorbisaras vash e pokimos thaj e love, ano Them kote so keren buchi:

(a) Ma te ovel olen ucheder takse vaj pokimata ki komparacija javera manushencar so dziven ando them thaj si pe simularno situacija sar e migrantna buchara;

(b) Te ovel olen shajipen vash harnjarde take sar so shaj kodo te keren e javera manusha so kern buchi ando kodo them.

2. E thema (vi kotar so aven e buchara vi kote so keren buchi) te keren adekvatno aktivitetura te na avel dzi pe duvar pokibe taksengo thaj pe love save so kerdine e migrantno buchara thaj e membrura olengere familijendar.

Artiklo 49

1. Kana trubuj te keren pes duj autorizacije pe buchi thaj pe dzivipe ano them, o Them kote so ka keren buchi trubuj e migrantno bucharenge te del autorizacija pe dzivdipe an kodo them pe doborom lungi vrama kobor so ka ovel olen buchi ano kodo them.
2. E migrantno buchara save so ando Them buchake shaj korkores te arakhen peske buchi, chi trubuj te hasaven pengere lila vash kodo te trajin slobodne pe kodola thema sa dzikote keren varesavi buchi.
3. Ma te avel pes dzi pe situacija, sar so si skrinisardo ane paragrafo 2 kodole artiklostar thaj te ovel e manushen vrama te arakhen

peske javer buchi, vaj alternativno buchi, olengo achovipe ano them trubuj te ovel pe gasavi vrama te shaj te arakhen javer buchi, bizi te oven paldime kotar kodo them, vaj dzi pe vrama sa dzikote len love kotar o ofiso vash bibucharipe ando kodo Them.

Artiklo 50

1. Kana merel o migrantno buchari vaj kana mukhel peske romnja, o Them kote so kerelas buchi trubuj te lel sama te del e familjakere membronge save dziven ano kodo them autorizacija te ahoven ano them. Vash kodo o Them trubuj te lel sama vash kodo sode lungi vrama kodola manusha sas ando them.
2. Kodole familijenge savenge so naj te del pes gasavi autorizacija trubuj te del pes olenge varesavi vrama te achon ando them thaj te keren peskere lila so trubuj te keren ano Them kote so o buchari kerelas buchi.
3. E provizije vakerdine ando paragrafo 1 thaj 2 kotar kodo artiklo chi trubuj te oven interpretirime kidijal te harnjaren e familijako hakaj thaj e dokumenton so si ande e Themestar upral e bilateralno vaj multilateralno funda kerdine kotar o Them.

Artiklo 51

E migrantno buchara save so ande Them kote so keren buchi nashti slobodno te arakhen peske buchakere aktivitetija, nashti te dikhen pes pe gasavi situacija sar so si vakerdini upreder. Kodo si kodolestar so kana olengoro kontrakto vash buchi agorela, agorela vi olengoro achovipe ano them. Gasave migrantno bucharen isi hakaj te roden peske javer buchi, particiribe ande buchakere sheme vaj javer solucija, numa dzi pe vrama pe save si olen autorizacija te keren buchi.

Artiklo 52

1. E migrantno bucharen ano Them buchako shaj te ovel hakaj slobodno te arakhen penge pokimo aktivitetu, so si subjekto pe avutne restrikcije thaj kondicije.

2. Vash sa e migrantno buchara o Them shaj te:

(a) Kerel restrikcija pe limitirime kategorije bucha, funkcije, servisija vaj aktivitetura save si pe Themesko intereso thaj si dendine kotar e nacionalno legislacija;

(b) Te harnjarel e lista kotar e bucha so ka kerel o buchari dzaindoj pal peski legislacija. Sar te si, e Thema trubuj majangle te vorbin vash kodola kvalifikacije.

3. Vash e migrantno buchara kasko dokumenti te keren buchi si vramasar limitirimo, o Them shaj vi te:

(a) Del e manushenge korkore te arakhen savi buchi ka keren an teritorija e themeskiri, numa kodi vrama nashti te nakhel sar buteder duj bersh butikeribe;

(b) Limitirinel o aksesu kotar e migrantno buchari dzaindoj pali e prioritetija so e theme isi vash pengere manusha. Savi te ovel gasavi limitacija si vash e migrantno buchara save ka keren kodi buchi an themeski teritorija numa na lungeder kotar e panch bersh.

4. Den shajipe e Themenge te keren peskiri lista kondicijencar teli save e migrantno buchara save so lije permisija te keren buchi pe themeski teritorija te len korkore sama pe kodo. Kodi vrama nashti te ovel lungeder sar i vrama pe savi o buchari kerelas buchi ando Them kote so lijas e buchi.

Artiklo 53

1. E membrura katar e migrantno bucharngere familije saven so isi autorizacija te dziven an kodo them thaj naj kodi permisija limitirimi vramasar, isi len hakaj slobodno korkore te arakhen peske buchi teli kondicije save si phendine ando artiklo 52 kodole Konvencijatar.
2. Respektosar pe membrura katar e familija e migrantno bucharnendar saven so naj dendino korkore thaj slobodno te arakhen penge buchi, e Thema dena olenge shajipe te shaj te arakhen peske buchi teli e kondicije save si vash sa e javera themutne manusha ande Them kote

so trajin, thaj shaj te kerel pes bilateralno vaj multilateralno hacharibasar mashkar e thema.

Artiklo 54

1. Bizi bilacho dikhibe upral e kondicije vash lengi autorizacija vash achoibe ano them thaj arakhibe buchi thaj e hakaja phendine ande artiklura 25 thaj 27 kodole Konvencijate, e migrantno buchara shaj te len jekh tretmano sar e javera manusha an kodo them respektosar pe:

(a) Protekcija ikalibastar kotar e buchi;

(b) Beneficije vash e bibucharne;

(c) Aksesu pe sheme vash publichno buchi kerdine o them te marel pes mamuj o bibucharipe;

(d) Aksesu pe alternativno buchi kana o manush hasarel peski buchi vaj nakhel lesko kontrakto buchake, sar so phenel pes ano artiklo 52 kodole Konvencijate.

2. Te phendinas o migrantno bucharno kaj olesko buchako kontrakto si phagerdino kotar e manush vaj kompanija savi dijas leske buchi, e migrantno bucharne isi hakaj te rovel pes ko Them thaj oleskere institucije, sar so phenel o artiklo 18, paragrafo 1, kotar kodi Konvencija.

Artiklo 55

E migrantno buchara saven isi permisija te keren varesavi buchi shaj te len jekh tretmano sar sa e javera bucharne ando Them thaj te len sa e hakaja so ikljona kotar kodi buchi.

Artiklo 56

1. E migrantno buchara thaj e membrura lengere familijendar kolenge vorbisarelas pes dzi akana kodole kotoresar ani Konvencija, shaj te oven ikaldine kotar e Themesko bucharipe, numa na teli kondicije save si definirime ande nacionalno Themeskiri legislacija thaj e mekanizmija skrinisarde ando kotor III.
2. O paldipe e migrantno bucharnesko vaj oleskere familijake nashti te kerel pes mamuj oleskiri autorizacija te achol pe them, thaj pe kodo them te kerel buchi.

3. Vash o phuchipen te paldel pes jekh migrantno buchari vaj na, trubuj an sama te lel pes e manushikani/humanitarno/ konsideracija vash kodo savi lungi vrama o manush sas ando them thaj sas le lila te kerel buchi an kodo Them.

Kotor V: Provizije vash Varesave Kategorije katar e Migrantno Buchara thaj e Membrura olengere familijendar

Artiklo 57

E specifikane kategorije katar e migrantno buchara thaj olengere familije phendine an kodi Konvencija save si dokumentirime vaj pe regularno situacije shaj te len pengere hakaja sar so vakerele, sar vi e hakaja phendine ano kotor IV.

Artiklo 58

1. E buchara save keren buchi pashe vaj ande granica, sar so si vakerdino an artiklo 2, paragrafo 2 (a), katar kodi Konvencija, shaj te arakhel pes sar hakaj ano kotor IV, shaj te keren buchi ano Them buchake numa pe kodo them naj len dokumentija te trajin/dziven/.
2. O Them savo del e buchi shaj te kerel decizija te del shajipe e granicakere bucharnege olengo hakaj slobodne te arakhen peske kore buchi numa pe varesavi vrama. Kodole hakajesko lejbe na pharuvela e manushengoro statusi sar granicakere buchara.

Artiklo 59

1. Sezonakere bucharnege, sar so si definirimo ano artiklo 2, paragrafo 2 (b), kodole Konvencijatar, shaj te del pes olenge e hakaja save isi ano kotor IV ano Them pe savo keren buchi, numa olengoro statuso sar sezonakere buchara naj te pharudzol. Kodo si phendino leindor an godzi kaj kodola manusha so keren buchi ano kodo Them, achona ando them numa jekh kotor katar o bersh.
2. O Them buchako shaj, sar subjekto katar o paragrafo 1 kodole artiklostar, te lel pe sama

kodole manushen so kerdine lungeder buchi sar sezonakere buchara, te del olenge shajipen thaj hakaj te keren vi javer buchi thaj te del olenge prioriteti anglal e javera buchara so khamen te keren buchi an kodo Them.

Artiklo 60

E buchara save traden, sar so si definirimo an artiklo 2, paragrafo 2 (a), kodole Konvencijatar, shaj te del pes olenge hakaj, sar so si phendino ano kotor IV, kaj von si kompatibilne olengere statutosar sar buchara save sako dzives traden kotar lengo dzi pe Them kote keren buchi thaj palpale.

Artiklo 61

1. E bucharnege so keren ano projekti, sar so si definirimo ano artiklo 2, paragrafo (2) kotar kodi Konvencija thaj olengere familjakere membronge shaj te del pes o hakaj, sar so si phendino ano kotor IV, numa na e provizije kotar e artiklija 43, paragrafo I (b) thaj (c), o artiklo 43, paragrafo I (d) so vekrel pes vash e socijalno kherengiri chema, o artiklo 45, paragrafo I (b) thaj e artiklija kotar 52 dzi pe 55.
2. Te arakhline e projektno buchara kaj olengere hakaja si phagerdine kotar e manusha vaj kompanija so dela olenge buchi, von shaj te den pengo roviye dzi pe kompetentno autoriteta ano Them save isi jurisdikcija upral e manusha vaj kompanije so dije lenge buchi. Kodo phenel o artiklo 18, paragrafo 1 kodole Konvencijatar.
3. Subjekto/temato/ kotar e bilateralno vaj multilateralno aranzhmanura shaj te ovel kana e Thema chi den/ na dena/ e bucharnege adekvatno protekcija pe lengere hakaja ano socijalno sistemo. E thema, vi othem kotar so avel, vi o them kote so kerel buchi, trubuj te keren gasave aktivitetura te shaj te den pes olengere hakaja, sar vi te na duplicirinel pes o pokimata pe soduj thema.
4. Bizi te phageren pes e provizije artiklostar 47 kadale Konvencijatar thaj e bilateralne vaj multilateralne aranzhmanura, e Thema shaj te bichaven e love/pokimata/ manushenge vaj

ando them kote so trajin, vaj ano them kote so keren buchi.

Artiklo 62

1. Specifikane buchara, sar so si definirimo ano artiklo 2, paragrafo 2 (g), kodole Konvencijatar, shaj te len e hakaja phendine ano kotor IV, numa na e provizije kotar e artiklo 43, paragrafo I (b) thaj (c), artiklo 43, paragrafo I (d), thaj e bucha phangle e socialno kherengere shemasar, artiklo 52, thaj o artiklo 54, paragrafo 1 (d).
2. E familijengere membrura kotar e specificirime migrantne buchara shaj te len e hakaja vash e migrantno bucharngere membrura sar so si phendino ano kotor IV kadale Konvencijatar, numa na e provizije katar o artiklo 53.

Artiklo 63

1. E buchara save korkore arakhline peske buchi, sar so si definirimo ano artiklo 2, paragrafo 2 (h), kadale Konvencijate, shaj te len e hakaja sar so si skrinisardo ano kotor IV, numa na e hakaja save si ekskluzivno vash e buchara save nisi kontrakto e manushencar kola so den olenge buchi.
2. Bizi te phageren pes e artiklija 52 thaj 79 kadale Konvencijatar, kana ka agoren pes e ekonikane aktivitetura kodole manushengere save so korkore arakhline penge buchi, kodo chi phenel kaj von ja palem olengere familijengere membrura nashti te arakhen penge javer buchi vaj aktivitetu ano them.

Kotor VI: Promocija e ehosko, fer, manushikane thaj zakoneskere kondicije ki konekcija e internacionalno bucharngere migracijasar thaj olengere familijakere memboroncar

Artiklo 64

1. Bizi te phagerel pes o artiklo 79 kodole Konvencijatar, E Thema shaj te keren penge konsultacija thaj kooperacija te promovirinen lache thaj manushikane kondicije ki konekcija

e internacionalno migrantno bucharncar thaj olengere familijengere membroncar.

2. An kodo respekto, e bucharngere trubuj te oven pokime na numa olengoro chonesko poking, numa vi olengere socialne, ekonomikane, kulturakere thaj javera trubujimata thaj kodo te ovel validno vi sa e javera migracijakere komunitetonge.

Artiklo 65

1. E Thema trubuj te den adekvatno servisura upral e phuchipena astardine e internacionalno bucharngere migracijasar thaj olengere familijencar. Olengere funkcije len andre *inter alia*:

(a) I formulacija thaj politikakiri implementacija vash gasavi migracija;

(b) Informacijengoro pharuvibe, konsultacije thaj kooperacija sa e kompetentno autoritetoncar kotar e sa Thema involvirime pe gasavi migracija;

(c) I provizija katar gasave informacije, specifichno e manushenge save so den buchi, bucharngere thaj olengere organizacijenge, kanunenge thaj regulacijenge save si pashe phangle e migracijasar, thaj sa e javera aranzhmanoncar e Themencar save si involvirime varesar pe gasave migracije;

(d) E provizijen kotar e informacije thaj lachi asistencija e migrantno bucharngere thaj olengere familijenge vash e autorizacije thaj aranzhmanija vash o dzibe, drama, avipe ano them, bucharngere aktivitetija, dzajbe palpale ano lengo them, sar vi e kondicije vash e buchi thaj dzivdipe ano Them kote so ka keren buchi, e takes thaj sa e javera regulacije.

2. E involvirime Thema shaj te keren facilitacija pe provizije thaj e javera servisija thaj te resen e socialne, kulturakere thaj javera trubujimata e migrantno bucharngere thaj olengere familijenge.

Artiklo 66

1. Sibjekto vash e paragrafo 2 kodole artiklos-tar, o hakaj te lel operacije vash e arakhibe

bucharnengo an javera thema, o Them trubuj te kerel restrikcije pe:

(a) Publikane servisija e Themeskere kote so gasave operacija keren pes;

(b) Publikane servisija e Themesko savo del buchi upral e fund ape aranzhmani mashkar e involvirime Thema;

(c) Buchcaki grupa kerdini kotar e bilateralno vaj multilateralno aranzhmano;

2. Subjekto vash savi te ovel autorizacija, supervizija kotar e publikane autoritetija e Themenge so na ikljona kotar e legislacija thaj praktika e involvirime Themengi, e agencije thaj javera autorizirime manusha save so shaj te keren e phendine operacije.

Artiklo 67

1. E involvirime Thema shaj te keren kooperacija ano adoptiribe e aktivitetongi te iranen pes pale e migrantno buchara thaj olengere familije ano Them kotar so avile, num ate promovirinen adekvatno ekonomikane kondicije, lache irani-baskere kondicije, pashe dzi pe kodola save so sas olen ano Them kote so kerdine buchi.
2. Vash emigrantno buchara thaj olengere familijengere membrura pe regularno situacije, e involvirime Thema trubuj te keren kooperacija thaj te phanden pengi vorba vash kodola Thema kote so isi bgasave buchara te promovirinen adekvatne ekonomikane kondicije thaj te keren fasilitacija pe lengere socijalno thaj kulturakiri reintegracija ano Them kote so trajin/dziven/.

Artiklo 68

1. E involvirime Thema, leindoj kate vi e tranzicijkere Themen, trubuj te keren kolaboracija thaj te keren preventiribe thaj elimindiribe pe nalegalno mishkipe vaj keribe buchi ko kalo thaj pe naregularne situacije. E Themengere aktivitetoura vash kodo temato trubuj te len andre vi e:

(a) Lache aktiviteton mamuj e diseminacija thaj bilachi informacija vash e emigracija thaj e imigracija (avibe thaj dzaibe);

(b) Aktivitetura te detektirinen e nalegalno dzaipen/avipen e manushengo thaj e migrantno bucharengo khetane olengere familijencar thaj te keren efektívno sankcije vash persona, grupa vaj bareder grupa manushendar so kerdine organizacija pe kodo thaj te chinaven gasavo mishkipe thaj tradipe;

(c) Te keren aktivitetura thaj sankcije mamuj kodola manusha vaj grupe save so keren violence, bilachipe pe migrantno buchara thaj olengere familije pe naregularno situacije.

2. E Thema so den buchi trubuj te keren adekvatno thaj efektívno aktivitetura te eliminirinen/chinaven/ e manushen kotar keribe buchi pe naregulirime situacije thaj vi te keren sankcije mamuj e manusha so dine lenge nalegalno buchi. E migrantno bucharengere hakaja ki relacija e manushencar so dena olenge buchi, chi trubuj te oven teljardine kodole aktivitetondar.

Artiklo 69

1. E Thema trubuj, kana isi olen pe lengi teritorija migrantno buchara tha membrura olengere familijendar save so sip e naregularno situacija, te keren aktivitetura te chinaven gasave situacije.
2. Kana shaj te keren kodo, e Thema save so shaj te keren regulacija pe gasave situacije shaj te dzan pal e nacionalno legislacija thaj bilateralno, sar vi pal e multilateralno phangle vorbi/kontraktija/ trubuj te len pe sama sa e relevantno bucha pe kodola manusha thaj olengere familije.

Artiklo 70

Sa e hemime Thema trubuj te keren aktivitetura thaj te sigurinen thaj e buchakere thaj e dzivdipaskere kondicije vash e migrantno buchara thaj olenger familijengere membronge save si pe regularno situacija, te ikeren pashe dzi pe standardija, siguriteto thaj e principura kotar e manushikano hacharipe.

Artiklo 71

1. E Thema trubuj te keren fasilitacija, odoy kote so trubuj, upral e repatricaja ano Them kotar so si e migrantno buchara thaj olengere familije.

2. Vash e kompensacija kana jekh migratno buchari vaj membro leskere familijatar merel, e Thema trubuj te den asistencija/zhutipen/ e familijake te pharuvel pes kodo problemo. E

thema musaj te dzan pal e nacionalno zakono numa vi te respektirinen vi kodola Konvencija thaj sa e relevantne dokumenton pe bilateralno vaj multilateralno nivelo.